

9 november 2025

10 uur 'Wij van Zuid' / Regenboog

Tekst: Lucas 19: 1-10 – 'Zacheüs: Jezus nodigt zichzelf uit'

Verkondiging

Geliefde gemeente van de Heer,

Als Jezus zichzelf bij jou thuis zou uitnodigen, hoe zou je dan reageren?

Is mijn huis wel opgeruimd? Heb ik wel voldoende eten in huis? Eigenlijk heb ik daar geen tijd voor, ik moet nog zoveel andere dingen doen? Of zou je juist verrast zijn dat iemand de moeite neemt om bij je langs te komen? Zou je blij zijn dat iemand de tijd voor je neemt en koffie met iets lekkers serveren? Of zou Jezus juist een onbekende voor je zijn en zou je liever afstand houden?

Als ik deze vraag eerlijk zou moeten beantwoorden, dan bespeur ik in mijzelf aarzeling. Ik vind het lastig als iemand zonder aankondiging zichzelf uitnodigt en mijn plannen voor vandaag doorkruist. Maar aan de andere kant meestal ligt er nog wel genoeg in de voorraadkast, met de rommel in huis valt het ook wel mee en bovendien je kunt iemand niet zomaar weigeren, toch?

Hoe zou ik Jezus ontvangen? uit fatsoen omdat het nu eenmaal zo hoort of met een gastvrije en uitnodigende houding waar de liefde voor Hem in merkbaar is?

Hoe doet Zacheüs dat en wat gebeurt er dan?

Er is altijd iets wonderlijks met Zacheüs. Als een kind het verhaal van Zacheüs hoort, dan spreekt dat vaak tot de verbeelding. Het lijkt of het kind zich moeiteloos in Zacheüs kan verplaatsen. Een kleine man die graag boven de mensen uit wil kijken, nieuwsgierig naar wat er allemaal gebeurt. En dan het klimmen in een boom, spannend en avontuurlijk zo'n eigen plek waar je lekker weg kunt dromen en niemand jou ziet maar jij wel iedereen kunt zien.

De werkelijkheid is echter rauwer. Zacheüs is als hoofd van de tollenaars in Jericho verantwoordelijk voor het innen van de belastingen voor de Romeinse overheersers. De Romeinen hadden met de tollenaars een bedrag afgesproken dat aan hen afgedragen moest worden, alles wat de tollenaars daar bovenop verdienden konden ze zelf houden.

Een verdienmodel dat misbruik en corruptie in de hand werkt. De tollenaars verrijkten zich ten koste van kwetsbare en onderdrukte mensen die hard moesten werken om inkomen te verdienen. Ook in onze tijd zijn er mensen die zich verrijken ten koste van anderen. Denk bijvoorbeeld aan huisjesmelkers die misbruik maken van de woningnood door slecht onderhouden woonruimtes te verhuren tegen extreem hoge prijzen.

Zacheüs is een rijk man, zijn rijkdom en zijn bezittingen laten zien wie hij is. Maar de volstrekt oneerlijke en onaanvaardbare manier waarop Zacheüs rijk is geworden, zorgt voor minachting en haat door zijn joodse volksgenoten. Het wordt Zacheüs onmogelijk gemaakt om door te menigte te komen, hij wordt letterlijk met de nek aangekeken.

Wat brengt Zacheüs ertoe om op zoek te gaan naar Jezus?

In de tekst staat dat hij Jezus wilde zien om te weten te komen wie Hij was (Lucas 19: 2).

Is hij nieuwsgierig? Heeft hij misschien verhalen gehoord van andere tollenaars over deze Jezus? Eerder in Lukas lezen we immers hoe juist de tollenaars door Jezus gezien en aanvaard worden en hun leven veranderen. Denk aan Levi die een van Jezus leerlingen wordt.

Is er een verlangen bij Zacheüs naar 'echt gezien' worden? Is het een verlangen naar deel uit te maken van een groter verhaal dat je leven zin en houvast kan geven? Een verlangen dat ik soms tegenkom in gesprekken met jonge mensen op school of in de kerk. Jongeren die alles lijken te hebben maar de druk van de maatschappij als een last ervaren, zich eenzaam voelen en zich met de grote vragen die in deze tijd spelen geen raad weten.

Eigenlijk weten we niet waarom Zacheüs, Jezus zo graag wilde zien. Een ding kunnen we wel uit de tekst halen en dat is dat Zacheüs er alles aan doet om Jezus te zien. Als de menigte niet voor hem uit de kant gaat, rent hij naar voren en klimt in een vijgenboom. Hoewel dit voor kinderen avontuurlijk klinkt, geldt dat niet meer voor een volwassen man. Dan wordt het eerder een lachwekkende en beschamende vertoning. Zou het zo kunnen zijn dat Zacheüs sociaal-maatschappelijk gezien niets meer te verliezen had?

En dan komt het meest schokkende en het meest bijzondere deel van dit verhaal. Jezus stopt onder de boom, kijkt omhoog en ziet Zacheüs!

Alsof alles vanaf dit punt wordt omgekeerd. Het is niet meer Zacheüs die Jezus zoekt en wil zien maar het is Jezus die Zacheüs zoekt, ziet en roept! Zacheüs, snel! Kom naar beneden want vandaag moet ik in jouw huis verblijven (BGT – logeren).

Niet eerst een afspraak maken om langs te komen voor een goed gesprek, niet eerst een vraag aan Zacheüs: Waar ben je eigenlijk mee bezig of waar ben je naar op zoek? Niet eerst een opsomming van alles wat Zacheüs fout heeft gedaan. Maar de opdracht aan Zacheüs om nu te komen en Jezus in zijn huis te verwelkomen.

Ik zie je, zegt Jezus, ik ken je met heel je levensverhaal en toch verlang ik ernaar om bij jou thuis te verblijven, wat een overvloedige genade!

Dit is waarom Jezus als mens in onze werkelijkheid is gekomen: vers 10 van onze tekst wordt ook wel het kernvers van het hele evangelie van Lucas genoemd: "De mensenzoon is gekomen om te zoeken en te redden wat verloren was". Deze boodschap klinkt in heel het evangelie van Lucas door: In de tollenaars en zondaren die door Jezus worden aanvaard en waar Hij de maaltijd mee deelt, in het verhaal van de verloren zoon die met open armen en vol vreugde door de vader wordt ontvangen en in het verhaal van het verloren schaap dat door de herder wordt opgetild en naar huis gebracht. En iedere keer vindt er een maaltijd plaats waar de vreugde wordt gedeeld.

Ook in dit verhaal zien we die vreugde maar nu bij Zacheüs zelf, die Jezus verwelkomt in zijn huis. De tafel wordt mooi gedekt, er wordt een kamer klaargemaakt voor Jezus en het lekkerste eten wordt bereid en op tafel gezet om deze bijzondere ontmoeting te vieren.

Toch, als dit het einde van het verhaal zou zijn dan zou dat wat ongemakkelijk voelen. Fijn voor Zacheüs dat hij door Jezus gezien en gekend is en dat Jezus de maaltijd met hem deelt. Maar al die mensen dan die hij onrecht heeft aangedaan, die door hem afgeperst zijn, door hem in de schulden zijn gekomen, misschien wel geen dak meer boven hun hoofd hebben? Is dat genade? Het gemopper en geklaag van de menigte is meer dan terecht toch?

Maar het verhaal is nog niet afgelopen. Tijdens de maaltijd gaat Zacheüs staan alsof hij zijn woorden kracht bij wil zetten. Hij belooft de helft van zijn bezittingen aan de armen te geven en de mensen die hij heeft afgeperst viervoudig te vergoeden. Daarmee gaat Zacheüs verder dan de vergoeding die Mozes in de wet voorschreef voor begane misdaden. Hij erkent met de viervoudige vergoeding dat hij een dief is geweest door mensen geld af te nemen dat hem niet toebehoorde. De ontmoeting met Jezus heeft Zacheüs hart veranderd. Niet meer zijn eigenbelang staat centraal maar de liefde naar God en naar zijn medemens. Er vindt herstel plaats want Zacheüs wordt door Jezus zoon van Abraham genoemd. Zacheüs en zijn gezin worden weer binnen de gemeenschap geplaatst.

Zacheüs blijft in Jericho, Jezus reist verder naar Jeruzalem om zijn missie: te zoeken en te redden wat verloren is, te voltooien. Dat zal Hem alles kosten, zelfs zijn leven.

Jezus nodigt zichzelf bij jou uit. Hoe reageer jij? Zacheüs reageert vol vreugde. Hoe is dat voor jou? Zou jij Jezus met vreugde verwelkomen? Ook als je leven niet op orde is, als je fouten hebt gemaakt, als je anderen gekwetst hebt, als je aarzelt of twijfelt?

Juist op de plek waar we zijn, wil Jezus zichzelf uitnodigen om ons een nieuw perspectief te bieden, ons te vergeven, herstel te geven, te laten groeien in liefde naar God en naar onze medemensen.

Vandaag staat de tafel klaar als uitnodiging van de Heer aan ieder van ons. Jezus verlangt ernaar om u te ontmoeten en de maaltijd met u te delen:

Voor ieder van ons een plaats aan de tafel,
Beschadigd of gaaf, rechtvaardig of slecht,
En ondanks de pijn: een plaats van vergeving,
Genadig begin van goddelijk recht.

Voor ieder van ons een plaats aan de tafel,
Van eerbied vervuld, van angsten bevrijd,
Een plaats om te zijn, een plaats om te worden
Getuige van Hem, een levend bewijs.

Amen.